

se završi dolaskom ovog ili onog tipa stručnjaka na vlast. Tako ćemo doći do imperije, jer će na taj način biti izgubljena unutrašnja društvena ravnoteža.

Shvatate li da smo od sveta u kome živimo napravili zatvoren kolo, i da je svaki sistem sada zatvoren sistem, tako da više ne možete ništa da promenite ne narušavajući pritom ravnotežu svega ostalog, i da više nema pustih obala na kojima suvišni last nedorečenih zamisli može mirno da počiva? Pokušajmo da razmišljamo logično i simetrično, ali o praktičnim i opreznim potezima, jer imamo posla sa moćnim „poduhvatom koji se razvija“. Ukoliko ga zaustavite ili ga makar usporite, nemilosrdno ćete biti kažnjeni. Ukoliko mu dopustite da nekontrolisano juri napred, opet će vas odvući na katarakt. Ne možete da ga usmeravate tako što ćete postavljati ograde oko njega, niti možete da ih popravljate ukoliko ih sruši, jer se ovaj „poduhvat u razvoju“ stoji od stotina miliona ljudi koji „traže“ sreću, i oni će pokuljati preko svih vaših prepreka kao vojska mrava. Možete jedino da usmeravate čovečanstvo privlačnom moći idealja. To je razlog zbog koga se hrišćanstvo dalje širi i posle devetnaest vekova, i pored svih prepreka koje pred njega postavljaju kritičari njegovih načela i čuda u koja veruje.

Ono što nam je potrebno, uveren sam, da bismo pravilno usmerili svoju rekonstrukciju je da radimo po pretpostavci da će državnička vština favorizovati uravnoteženu državu i uravnotežene provincije u okviru nje, ne upuštajući se u kombinacije ni sa zagovornicima liberalne trgovine ni protekcionizma. Ukoliko istrajemo generaciju ili dve, vođeni takvim idealom, možemo da postepeno izmenimo prirodu „poduhvata koji se razvija“, tako da ćemo imati zbratimljene države i njihove provincije, umesto međusobno sukobljenih, visoko organizovanih interesnih grupa, koje

neprestano nastoje da prošire svoje granice uticaja na međunarodnom planu, kako bi izmanevrisale suparničke interesne grupe koje još uvek nisu izašle iz nacionalnih okvira. Sećate li se kako je taj čudni, negativni ideal *Laissez-faire* tokom svega par generacija postupno asimilovao čitav društveni sklop Britanije, tako da je bio potreban jedan svetski rat da razgradi interesne grupe koje su vremenom izrasle.

Za sada, kako mi se čini, još uvek razmišljamo o našoj velikoj rekonstrukciji „na parče“, usklađujući je čas sa jednim čas sa drugim izdvojenim idealom predratnih filantropa – stambenim problemom, suzbijanjem alkoholizma, izmirenjem kapitala i radnika, i ostalim. Ali ako biste i našli sredstva za tri stotine hiljada novih kuća i izgradili ih tamo gde su potrebne, može da se dogodi da vas opet poneše stihija, doduše sada sa težim teretom.

Tokom rata smo se postepeno uzdigli do koncepta jedinstvene strateške komande, kao i jedinstvene kontrole nad ekonomijom. Imate li hrabrosti za mere sličnog obima i kada je u pitanju mir, mada će one biti suptilnije i teže za izvođenje, jer se bave izgradnjom, a ne razaranjem?

*"Greška, dragi Brute, nije u zvezdama
Nego u nama samima."*¹⁵

[Viljem Šekspir, Julije Cesar (I, II, 140-141)]

15 "The fault, dear Brutus, is not in our stars
But in ourselves, that we are underlings."

VIII

Post skriptum

Od kada sam završio ovu knjigu, vodio sam političku bitku na parlamentarnim izborima u Škotskoj, protiv liberala i socijalista. O liberalizmu trenutno nema da se kaže ništa što bi bilo od koristi; robustni individualizam će uvek biti jedan od elemenata karaktera naše britanske rase, kakva god bila dalja sudbina političke partije koja ga je najdoslednije izražavala u XIX veku. Ali neizbežna socijalistička propaganda je trenutno u veoma značajnoj fazi razvoja. Nedavni događaji su pokazali nedostatke uobičajenog, birokratizovanog socijalizma; što više saznajemo o načinima rada svemogućeg činovništva tokom ratnih godina, sve je manja verovatnoća, čini mi se, da poželimo da nam trajno gospodari. Moj socijalistički protivnik je zagovarao oduzimanje vlasništva nad zemljišnim posedima i ukidanje kamata na pozajmljen kapital; drugim rečima, on je htio da počne revoluciju konfiskacijama; ali sve to nije imalo naročite posledice po njegov položaj. Njegove pristalice – mlađi ljudi u čijim očima možete da primetite blistavi plamen vere, mada ga najčešće ne prati i moći da jasno obrazlože svoje uverenja – su, na skoro svakom skupu, odlučno branili ruske boljševike. Kod boljševizma treba razlikovati dve strane; jedna je čisto nasilje i tiranija jakobinskog tipa, koja u određenoj fazi izbije na površinu u većini velikih

revolucija, a druga je „sindikalni“ idealizam radnika. Da budem iskren, ovaj drugi aspekt boljševizma je ono što zaista privlači moje mlade protivnike iz Škotske. Boljševici su se pobunili protiv parlamentarnog sistema baziranog na lokalnim zajednicama, odnosno, kako bi to oni rekli, protiv tog mnoštva društvenih piramida na vrhu kojih se uvek nalazi po jedan kapitalista. Njihov ideal predstavlja federacija strukovnih sovjeta ili radničkih udruženja – sovjeta radnika, seljaka i, ako hoćete, svih ljudi koji žive od neke struke. Zato su boljševici, kako u Petrogradu tako i u Berlinu, odbijali da prisustvuju narodnim skupštinama sazivanim sa ciljem da stvore okvir novog parlamentarnog poretku po zapadnom, „buržoaskom“ modelu. Njihova pobuna je bila usmerena više protiv organizacije na osnovi interesa nego lokalnih zajednica.¹ Iz razloga iznetih u ovoj knjizi, takva organizacija bi, po mom čvrstom uverenju, neizbežno dovela do tipičnog „marksističkog“ rata među nadnacionalnim društvenim klasama, rata proletarijata protiv buržoazije i, na kraju, jednog dela proletarijata protiv drugih delova – već sada se javljaju razmirice između ruskih radnika iz gradova i ruskih seljaka. Kraj svega toga bi mogao da bude jedino globalna anarhija ili globalna tiranija.

Tako sam se na kraju vratio tišini moje biblioteke, uveren da ovo što sam napisao u potpunosti odgovara napetim zbivanjima iz stvarnog života, u ovoj velikoj krizi čitavog čovečanstva. Naš stari, engleski koncept Donjeg doma u kome se nalaze predstavnici lokalnih zajednica, američki koncept federacije saveznih država i novi ideal Društva naroda su potpuno suprotni političkim obrascima proisteklim iz kalupa tiranija istočne Evrope i Srca Kontinenta, bilo da su dinastičkog ili boljševičkog tipa. Možda je boljševička tiranija samo ekstremna reakcija na dinastičku tiraniju koja joj je prethodila, ali je nesumnjivo tačno da prostrane

1 Lokalni karakter strukovnog „sovjeta“ seljaka je samo uzgredna pojava; on nije „lokalan“ u višem smislu, na takav način da kombinuje mnoštvo raznih lokalnih interesa u društvenu zajednicu. (Prim. autora)

ravnice Rusije, Pruske i Mađarske, sa svojom beskrajnom ujednačenošću lokalnih društvenih uslova, favorizuju kako nastanak militarizma tako i „sindikalne“ propagande. Ljudi Zapada, „ostrvani“, moraju da vode bitku protiv ovog „dvoglavog orla“ kopnene sile. Čak i na njihovim ostrvima i poluostrvima savremene metode komuniciranja potiru prirodne barijere u toj meri da organizacija na bazi određenog društvenog interesa predstavlja stvarnu pretnju. U Srcu Kontinenta, gde je malo prirodnih kontrasta, jedino ćemo uz pomoć nekog očiglednog ideal-a, oblikovanja političkog života na nacionalnoj osnovi, biti u stanju da udarimo temelje pravoj slobodi. Makar samo zato da steknu što čvršću bazu za „proboj“ u ovo opasno Srce Kontinenta, „ostrvski“ narodi bi morali da nastoje da što temeljnije izgrade svoju sopstvenu organizaciju na lokalnom principu, sa onoliko svestranim i uravnoteženim životom svake lokalne jedinice koliko to okolnosti dopuštaju. Ovo nastojanje mora da se proteže nadole, kroz provincije do pojedinih gradova. Istočna i zapadna predgrađa dele naše gradove na društvene kaste; moramo da maksimalno ublažimo te kontraste koliko god nas koštalo. Naš ideal mora da bude lokalni zavičaj, u kome uspešni predvodnici na najočigledniji način služe svojim svojim manje sposobnim srodnicima.

Nekada se čovek obraćao drugima sa rečima „priatelji i susedi“. Mi i dalje imamo svoje prijatelje, ali su suviše često oni raštrkani po celoj zemlji i pripadaju isključivo našem društvenom sloju. Ili, ako se i dogodi da su negde u blizini, nije li to zato što se društvena klasa kojoj pripadamo izdvojila u svoju zasebnu gradsku četvrt? Tako je bilo u ranom srednjem veku, kada se događalo da se od tri čoveka koji se sretnu na gradskom trgu, jedan pridržava rimskog građanskog zakona, drugi običaja Franaka, dok treći živi po gotskim običajima. Tako je dan-danas u Indiji, gde imamo hinduiste, muslimane i hrišćane. Ali tako nije bilo ni u Firenci XIV veka, ni u Atini u doba Perikla, niti u Engleskoj u doba Elizabete I.

Previše nas je, u našoj civilizaciji gradova i predgrađa, tako da je važna, stara reč „sused“ gotovo izašla iz upotrebe. Današnji svet ustvari glasno zahteva upravo tu prisnost susedstva, i protivi se neprestanom lutanju naokolo – samo zbog savremenih mogućnosti komunikacije. Uzmimo ponovo sopstvenu sudbinu u svoje ruke, da ne bismo jednostavno robovali geografskim uslovima i bili eksplorativni od nezasitih „organizatora“. Susedska prisnost, odnosno bratski osećaj prema onima koji žive oko nas, jedina je sigurna osnova za sreću društvene zajednice. Njene posledice se protežu naviše, od grada, kroz provinciju, do cele države i, na kraju, do globalnog Društva naroda. Ona može da ukloni četvrti u kojima čami sirotinja, kao i monotoniju koja muči bogate; i da učini kraj ratovima među društvenim klasama, kao i ratovima među državama i narodima.

DODACI

A

Beleška o incidentu u Ke d'Orseju 25. januara 1919. godine

Predstavnici savezničkih zemalja su se okupili na drugoj plenarnoj sednici svoje Pariske konferencije. Pred njima se nalazila rezolucija kojom su obrazovane komisije radi sastavljanja izveštaja o predlogu formiranja Društva naroda i drugim pitanjima. Način uspostavljanja komisija, po kome bi svaka od pet većih sila (SAD, Britanska imperija, Francuska, Italija, Japan) imala po dva predstavnika, a manje sile zajedno bile zastupljene sa ukupno pet predstavnika, dogovoren je na savetu Desetorice u koji je obuhvatao samo predstavnike velikih sila, i ta uredba je sada bila podnesena na plenarnoj sednici kako bi i zvanično bila odobrena. Prirodno, ispoljeno je izvesno nezadovoljstvo među manjim silama. Ser Robert Borden je, istupajući u ime Kanade, upitao ko je i po čijem ovlašćenju doneo odluku o načinu na koji će biti obrazovane komisije; to pitanje je trebalo da bude postavljeno na samoj konferenciji. Delegati Belgije, Brazila, Srbije, Grčke, Portugalije, Češko-Slovačke, Rumunije, Sijama i Kine su zatim digli glas zahtevajući posebno predstavničko telo koje bi ih zastupalo.

A zatim se umešao gospodin Klemanso sa položaja predsedavačeg na sednici, smešten između gospodina Vilsona i gospodina Lojda Džordža. On je istakao da su u trenutku prekida ratnih operacija velike sile imale dvanaest miliona ljudi na bojnom polju; da su mogle i na svoju ruku da odluče o budućnosti sveta, ali da su, inspirisane novim idealima, pozvale i manje sile da sarađuju sa njima. I rezolucija je na kraju usvojena, bez ikakvih izmena.

Iz toga vidimo da svet i dalje počiva na sili, bez obzira na pravnu pretpostavku jednakosti među suverenim državama, bilo da su velike ili male. Teza iznesena u ovoj knjizi – da naš projekt Društva naroda moramo da utemeljimo na realnostima ukoliko želimo da ono bude dugog veka – ovime je samo dobila potvrdu. Štaviše, skrećem pažnju i na to da je broj velikih sile – pet – jednak zbiru predratne Dvojne Alijanse (koja je tek kasnije postala Trojna, sa Italijom) i trojne Antante, čiji je međusobni sukob i izazvao rat. Iz toga sledi da ćemo biti u stanju da održimo naše projektovano Društvo sve dok pet sila koje sada obrazuju savez budu međusobno saglasne. Njihov broj nije dovoljan da spreči jednu ili dve među njima da pokušaju da se domognu dominantnog položaja. Nema sumnje da će jednog dana nova Nemačka i nova Rusija povećati njihov broj na sedam. Možda će i manje sile, imajući u vidu činjenicu koja je neuvijeno izneta prilikom ovog incidenta, pristupiti stvaranju nekog oblika federacije među sobom. Skandinavska grupa, grupa Središnjeg kordona istočne Evrope (od Poljske do Jugo-Slavije) i grupa Latinoameričkih zemalja španskog govornog područja (ako ne i zajedno sa Brazilom) imaju, možda, šanse da postanu realnost. U svakom slučaju, Društvo bi trebalo iskoristiti za iznošenje mišljenja svih delova čovečanstva kako bi se izvršila pravedna revizija raznih zastarelih međunarodnih ugovora pre nego što se pretvore u neizdrživ izvor problema. Ali da prvo prestanemo da ponavljamo: demokratija mora da prihvati realnost.

B

Analiza

Teme obrađene u knjizi, sa upućivanjem na poglavlje

I POGLAVLJE – Budućnost i mir * Uzroci minulih ratova * Razvoj suparničkih interesa * Opasnost od pukog pravnog koncepta Društva naroda * Mogućnost globalne tiranije * Problem koji će biti razmatran

II POGLAVLJE – Demokratski idealizam, njegove uzastopne tragedije i njegova veza sa realnošću * Ekonomski realnost „poduhvata u razvoju“ * Organizatori „poduhvata u razvoju“ * Organizatori proizašli iz revolucija * Organizator i društvena disciplina * Veliki organizator je i veliki realista * Demokratska predrasuda protiv stručnjaka * Organizator razmišlja strategijski * Njegov um se bavi „načinima i sredstvima“ * Napoleon * Bismarck * Strategijski mentalitet Pruske * *Kultur* i strategija * Nemačka ratna karta * Strategijsko razmišljanje u ekonomiji * Ali demokratija razmišlja o etici * „Nema pripajanja teritorija, nema ratne odštete“ * Odbija da razmišlja strategijski sve dok nije prisiljena na to da bi se odbranila * Mora da propadne ukoliko ne računa kako sa geografskom tako i ekonomskom realnošću

III POGLAVLJE – Prva geografska realnost: Okean je jedan * Po-uke još nisu sasvim prihvaćene * Zato je neophodno osvrnuti se na prošlost * Borba suparničkih plemena Egipta za prevlast nad rekom * Nil „zatvara“ kopnena sila * Sredozemlje takođe „za-tvara“ kopnena sila * Latinsko poluostrvo kao baza pomorske sile * Pomorska sila Latinskog poluostrva okružuje Svetsko poluostrvo * Politička podela Latinskog poluostrva Evrope * To je bila šansa za pomorsku silu sa manje, ali ostrvske baze Britanije * O bazama pomorske moći uopšte * O pomorskoj sili u Velikom ratu * Svetsko ostrvo * Najšira moguća baza pomorske moći

IV POGLAVLJE – Izgled Svetskog ostrva * Fizičko-geografska de-finicija Srca Kontinenta * Drugi prirodno definisani regioni, * Središnji položaj Arabije * Pokretni jahači i zemljoradnici * Ara-pski pokušaj da stvore globalnu imperiju * Stepski pojas * Ta-tarske invazije i njihove posledice * Tibetska visija i ulazi u Kinu i Indiju sa severozapada * Otvoren put iz Srca Kontinenta za A-rabiju i Evropu * Definicija Srca kontinenta u strategijskom smislu * Ono obuhvata i basen Crnog mora * Obuhvata i Baltički ba-sen * Srce Kontinenta podjednako realna fizičko-geografska či-njenica kao i Svetsko ostrvo * Najveća tvrđava kopnene sile

V POGLAVLJE – Prodor kozaka u Srce Kontinenta * Precizno ogra-ničena matična teritorija Rusije * Stvarne granice Evrope * Po-dela na istočnu i zapadnu Evropu * Istorija odnosa istočne i zapadne Evrope * Njihova suštinska suprotstavljenost * U čemu je najvažnija razlika među njima * Nemac i Sloven u istočnoj Evropi * Izgleda da je Trafalgar razdvojio tokove istorije u nare-dnih stotinu godina * Britanija i neevropske zemlje * Međutim, istočna Evropa je deo Srca Kontinenta i ne postoji dva toka istorije * Politička saradnja Britanije i Francuske u XIX veku * Veliki rat izazvan pokušajem Nemačke da stavi pod kontrolu istočnu Evropu i Srce Kontinenta * Ekonomski realnost organizo-

vanog ljudskog resursa – „poduhvat koji se razvija“ * Politička i nacionalna ekonomija * Velika ekomska promena 1878. godine * Nemačka politika je bila da podstiče rast svojih ljudskih resursa i onda ih upotrebi za okupaciju Srca Kontinenta * Međutim, i *Laissez-faire* je imperijalna politika * Sukob dveju političkih koncepcija * Neizbežan, zbog činjenice da predstavljaju dva „poduhvata u razvoju“

VI POGLAVLJE – Dobili smo rat, mada smo bili nadomak poraza * Da je Nemačka pobedila, makar samo na kopnu, morali biste da računate sa Srcem Kontinenta kao jedinstvenom imperijom * Srce Kontinenta geografski predstavlja neprestanu pretnju slobodi u svetu * Kako je Nemačka učinila grešku krenuvši u ofanzivu na zapadnom frontu * Hamburg i politika razvoja ljudskih resursa * Sada moramo da podelimo i istočnu Evropu i Srce Kontinenta * To mora biti podela na tri, a ne na dve grupacije država * Narodi središnjeg kordona * Kakve su perspektive Društva naroda ukoliko se to obavi * Ne sme da bude dominantnog partnera * Ipak ćete morati da računate sa „poduhvatima koji se razvijaju“ * Potreba za ujednačenom moći većine članica vašeg Društva * O izvesnim strategijskim lokacijama od globalnog značaja * „Poduhvat koji se razvija“ u budućnosti i neujednačen razvoj država * Ideal predstavlja suverena država sa uravnoteženim ekonomskim razvojem * Tragedije do kojih je doveo „poduhvat u razvoju“ * Politika zaista slobodnih država kao zalog mira u svetu

VII POGLAVLJE – Da li će ljudi imati više slobode u društvu slobodnih naroda * Potreba da se unutrašnja organizacija države sproveđe na nivou lokalnih zajednica * Alternativna organizacija moguća jedino na bazi društvenih klasa i interesnih grupa * Ovo bi neizbežno dovelo do međunarodnog rata među društvenim klasama * Otuda ideal predstavljaju uravnoteženo razvijene provincije

u uravnoteženoj razvijenoj državi * Takva organizacija pruža najviše mogućnosti najvećem broju ljudi * Uzroci nastanka nacionalnih pokreta * Pružaju otpor neprimerenoj centralizaciji * Zbratimljene države moraju biti ekonomski uravnotežene, i sastavljene od zbratimljenih provincija * Da bi bili trajni, bratski odnosi će zavisiti od kontrole nad „poduhvatima u razvoju“

VIII POGLAVLJE – Značaj nedavnih opštih izbora u međunarodnom kontekstu * O očuvanju prisnih susedskih odnosa

C

Spisak karata i dijagrama

Slika 1 –	Sastavni delovi doline Nila	37
Slika 2 –	Istočna obalska linija Britanije	38
Slika 3 –	Grčka mora – ostrvska i poluostrvska baza pomorske sile	41
Slika 4 –	Lacijum, plodna baza pomorske moći	43
Slika 5 –	Dva vojna pohoda preduzeta u cilju zaobilaženja zone pod kontrolom pomorske sile	45
Slika 6 –	Latinsko more	47
Slika 7 –	Latinsko poluostrvo	48
Slika 8 –	Veza Latinskog i Grčkog poluostrva sa kontinentom preko Nemačke i Makedonije	53
Slika 9 –	Rečni i obalski putevi evropskih pomoraca	56
Slika 10 –	Svetsko poluostrvo	58
Slika 11 –	Plodna engleska ravnica, baza pomorske moći	61

Slika 12 – Svetsko ostrvo i njegovi sateliti – relativni odnos površina	73
Slika 13 – Svetsko ostrvo i njegovi sateliti – relativni odnos broja stanovnika	76
Slika 14 – Evroazija, slivovi koji se odvodnjavaju ka Arktiku ili unutar kontinenta	80
Slika 15 – Odnos Velike nizije i Srca Kontinenta	83
Slika 16 – Svetsko ostrvo – njegovi prirodni regioni	85
Slika 17 – Južno Srce Kontinenta	88
Slika 18 – Stepski pojas Evroazije	90
Slika 19 – Plodni pojas severne Arabije	93
Slika 20 – Pokreti osvajača zemljoradničkih oblasti	94
Slika 21 – Srednjovekovna mapa u obliku točka	95
Slika 22 – Šume i stepe istočne Evrope	105
Slika 23 – Tibetanska visija i prilazi Kini i Indiji iz Srca Kontinenta	108
Slika 24 – Srce Kontinenta, kome su dodati baseni Crnog i Baltičkog mora	110
Slika 25 – Konstantinopolj – položaj unutar i van granica Srca Kontinenta	112
Slika 26 – Svetsko ostrvo – povezano železnicom i linijama avionskog saobraćaja	117

Dodaci: Spisak karata i dijagrama

Slika 27 – Granica gušće naseljenosti Rusije	120
Slika 28 – „Prava“ Evropa, istočna i zapadna	124
Slika 29 – Kotbus – ostrvo vendskog jezika	133
Slika 30 – Nemačke naseobine na istoku Evrope	134
Slika 31 – Središnji kordon država istočne Evrope	165

Sadržaj

Uvod	5
I Opšti pregled	6
II Društvena inercija	10
III Gledište pomoraca	34
IV Gledište kontinentalaca	79
V Nadmetanje imperija	118
VI Nacionalna sloboda	153
VII Ljudska sloboda	187
VIII Post skriptum	207
Dodaci	211
A Beleška o incidentu u Ke d'Orseju 25. januara 1919. godine	211
B Analiza – Teme koje su obrađene u knjizi, sa upućivanjem na poglavlje	213
C Spisak karata i dijagrama	217

H. DŽ. MAKINDER
DEMOKRATSKI IDEALI I STVARNOST
Studija politike obnove

Izdavač:
Metaphysica
Beograd

Za izdavača:
Aleksandra Dramičanin

Slog, prelom i
likovno rešenje korica:
Mario Lampić
marlama@nadlanu.com

Plasman:
011/292-0062
metaphysicster@gmail. com

Štampa:
Topalović
Valjevo

Tiraž:
1.000 primeraka

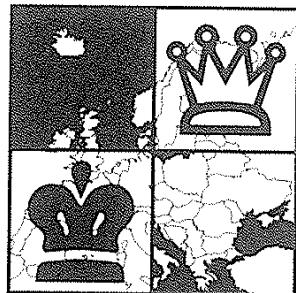
ISBN 978-86-7884-110-1

Prvo izdanje
Beograd
2009

POTRAŽITE

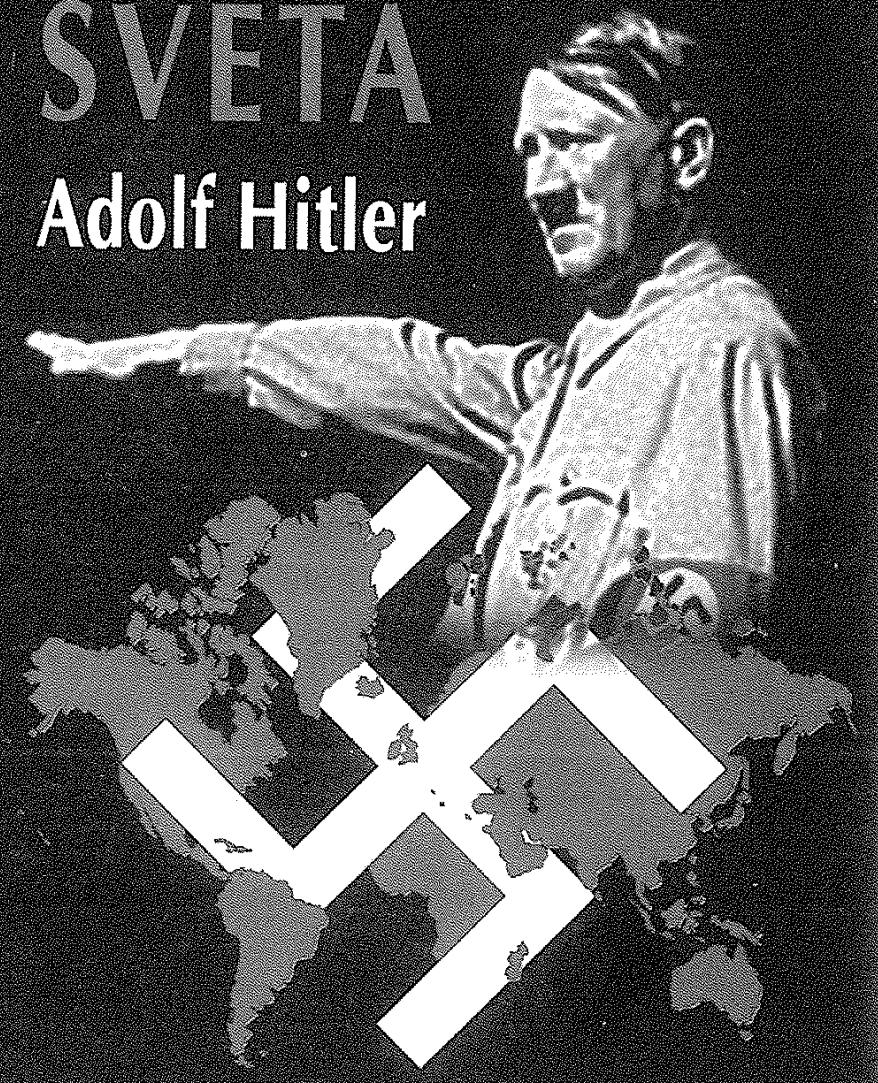
u ediciji

DAMIN GAMBIT

**MOJ POREDAK
SVETA**

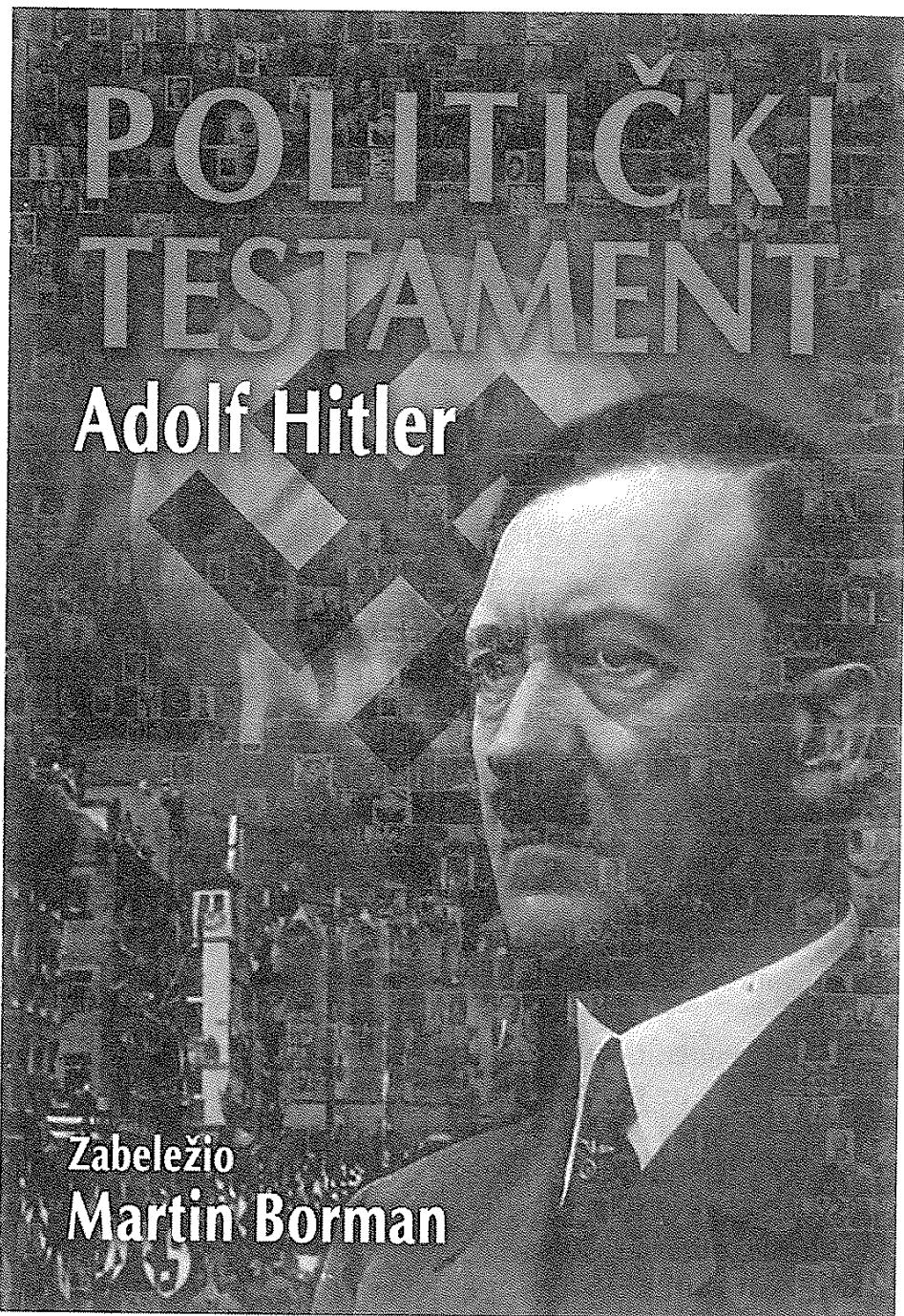
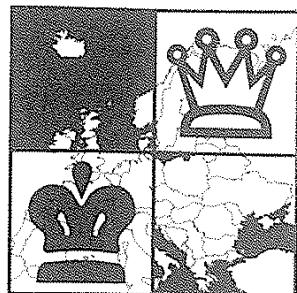
Adolf Hitler

POTRAŽITE

u ediciji

DAMIN GAMBIT

CIP – Katalogizacija u publikaciji
Narodna biblioteka Srbije, Beograd

327"19"

MAKINDER, Halford Džon, 1861–1947

Demokratski ideali i stvarnost : studija politike obnove / H. [Halford] Dž. [Džon] Makinder ; prevod Dušan D. Stojanović. – 1. izd. – Beograd : Metaphysica, 2009 (Valjevo : Topalović). – 220 str. : ilustr. ; 21 cm. – (Biblioteka Damin gambit)

Prevod dela: Democratic Ideals and Reality / H. J. Mackinder. – Tiraž 1.000. – Napomene uz tekst.

ISBN 978-86-7884-110-1

a) Međunarodni odnosi – 20 v
COBISS.SR-ID 170195724

